

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΤΟΥ ΒΙΡΓΙΛΙΟΥ*)

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Καὶ τῶρα γιὰ τὴ σύσταση τῶν χωραφῶν θὰ λέω :
Οἱ δύναντες τοῦ καθενὸς ποιῆς εἶνε, ποιὸ τὸ χρῶμα,
Στὸ φυσικὸ τοῦ καθενὸς τὰ πράγματα, ταιριάζουν.
Καὶ πρῶτο οἱ εἴδη οἱ κακῆς καὶ τὰ τσαλα λιβάδια,
"Ὅπου λευκάργες ἀκαρπες" ἐπάρχουν καὶ στρυνάρι
Στὰ γκαθερά τὰ γήπεδα, παλλαδικὰ ἐλαιοστάσια
Χαίρονται μακροζώητα, κ' ἀπόδειξη εἶνε ὁ λήστρος,
Ποῦ ξεφυτρώνει ἀρίφνητος σ' αὐτοὺς τοὺς ἴδιους τό-

[πουν,

Κ' οἱ λαγγραδιὲς ποῦ με σπειριὰ λογγίσια εἶνε στρω-

[μένες.

Μὰ τὰ παχειὰ τὰ χῶματα ποῦ ἀπὸ γλυκῆς ἱμάδες
Γελῶν : ὁ κάμπος ποῦ γεννᾷ πολὺ πυκνὸ χορτάρι
Καὶ ποῦνε πλούσιος τὴ σωδειά, καθὼς συγγὰ στοὺς

[λάκκους

Τοὺς βαθουλοὺς κάθε βουνοῦ, τὸν βλέπουμε ὅπου

[τρέχουν

Ἀπὸ τοὺς βράχους τοὺς ψηλοῦς ποταμοῖ ποῦ φέρουν
Τὲς χούμουλες τὲς καρπερῆς, αὐτὸς ὁ κάμπος ποῦνε
Στὸν νότιον ἀνεμο ἀνοιχτὸς καὶ ποῦ τὸ βράχλο βγάξει,
Τὸ μισητὸ ἀπὸ τῆλατρο, κείνος μὰ μέρα ἀμπέλι
Θὰ σοῦ χαρίσει δυνατὸ ποῦ θένα χύνει πλήθιον
Τὸ Βάκχο, ἐκεῖνος καρπερὸς θὲ γᾶνε σὲ σταφύλια,
Κείνος θὰ δίνει τὰ πιτὰ ποῦ ἀπὸ χρυσὰ ποιήρια
Χύνουμε, σὰν ὁ Τυρρητὸς ὁ Ἰσαρκερὸς σημαίνει
Τὸ φίλνισί του στοὺς βωμοὺς σιμὰ καὶ σὲ πινάκια
Ἀδειάζουμε ὀλοστρόγγυλα τὰ σπλάχρα ποῦ καπνίζουν
Ἀλλὰ ἂ μωσκάγια καὶ κοπές σὺ προτιμᾷς νὰ βόσκεις,
Ἡ καὶ τὲς γέννες τῶν ἀρνιῶν, ἢ γίδια ποῦ ἀφανίζονται
Τὲς μερωσιῆς, τὰ λογγερά βουνὰ καὶ τοῦ Ταράντου
Τὰ ξέμακρα τὰ καρπερὰ θὲ νὰ ζητᾷς, ἢ βρίνης,
"Ὅμοιος μ' ἐκεῖνες ποῦ ἔχασαν ἢ δύστηχη Μαντήη,
Ποῦ στὸ χλωρὸ τὸν ποταμὸ χιονάτους κύνους θρέ-

[φουν.

Ἐκεῖ οὔτε βρύσες διάφανες, οὔδὲ γρασιδία λείπουν
Γιὰ τὰ κοπάδια κ' ὅσο τρῶν τὰ βώδια τὲς μεγάλες
Μέρους, σὲ μόνη μὰ νυχτιὰ μιμῆ τὸ ξανακάνει
Ἡ κρύα ὄροσιὰ. Συχνότατα τὸ χῶμα ποῦνε μούρο,
Καὶ ποῦνε κ' ὄλας ξυγγερόν σὰν τ' ἄλατρο τὸ σκίζει,
Κ' εἶνε στὸ βάθος του σασπὸ (ἐμεῖς καλλιμερῶντας
Αὐτὸ βέβαια ἀντισκόνομε) ταιριάζει κάλλιο ἀπ' ὄλα
Γιὰ σάρι ἀπ' ἄλλο δὲ θὰ ἴδεις λιβάδι νὰ γυρίσουν
Πλειότερα ἀμάξια μὲ ὀνηρὰ δαμάλια σίτι· πάρεξ
Ἐδῶθε, ἢ κ' ὄθε ὁ ἀλατρευτὴς ὁ ράθυμος λογγάρ
Κουβάλλω, καὶ τὰ δεινὰ τὰ νέφελα γιὰ χρόνια

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ περατμένο φύλλο.

φτηκε στὴν Ἀλήθεια τῆς Δεμησιῶς τοῦ Φραγκοῦδη
ποῦ εἶνε ὁ ἴδιος καὶ ποιητὴς καὶ πεζογράφος στὴ
δημοτικὴ, ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξίους καὶ πιὸ ἀγαπητοὺς
μου. Καὶ τοῦ τῆ γραφῆ, γιὰ νὰ σπειροῦμε ἀναμετα-
ξὺ μας περισσότερη φιλία. Μὲ τέτοιο σκοπὸ ἔγραψα
καὶ Σὲ φίλο Κυπριώτη, δηλαδὴ στὸ γλυκὸ μας τὸ
Σίμο Μενάρδο, ποῦ περίφημα κατέχει καὶ τὰ κυ-
πριώτικα καὶ τὴν κοινὴν, μὰ ποῦ ἴσως, τέτοιο κολα-
κεφτικὸ παράπονο ἔχω μαζί του, δὲ φαίνεται νὰ
γράφῃ ἀρκετὰ, μ' ὄλους τοὺς ὁμορφους στίχους ποῦ
τοῦ χρωστοῦμε, τὴν ὠραία τὴ γλώσσα ποῦ ξέρει τόσο
κανονικὰ καὶ φῖνα τὴ γραμματικὴ τῆς.

Γνωριμῆς ἔκανα καὶ μ' ἄλλους φίλους, στὴν ἐπο-
χὴ ποῦ προσπαθῶ νὰ σᾶς ξαναστήσω, ἐποχὴ ὅπου τὸ
ζήτημα ἔβραζε πάντα, μὰ ὅπου κάτι τοῦ χρειάζο-
τανε γιὰ νὰ ξεσπάσῃ. Ὁ διαγωνισμὸς μου ξακολου-
θοῦσε. Καὶ πῆγαινε λαμπρὰ. Πόσοι ξυπνοῦσαν ποῦ
εἶτανε κοιμισμένοι ! Ἀφορμὴ νὰ τοῦ δώσης τοῦ Ῥω-
μιοῦ, τὰ μέσα νὰ τοῦ μάθης, κ' ὅτι θέλεις σοῦ τὸ
καταφέρνει. Ἀπτὰ τοὺς ἔλεγα καὶ στὴν προκήρυξή
μου, γιὰτὶ πότε σὲ μιά προκήρυξη, πότε σὲ μιὰν ἀ-
πλή δῆλωσι πρὸς τοὺς διαγωνιστάδες, γύρεθα εἶτε
νὰ πλέξω μερικῆς φιλοσοφίας, νὰ πῶ μερικῆς μου
σκεψοῦλες γιὰ τὴ φιλολογία καὶ τὰ φιλολογικὰ, εἶ-

Ἐρριξε καὶ μὲ τοὺς κορμούς τοὺς χαμηλοὺς τὰρχαῖα
Τὰ σπῖτια τῶν πετούμενων ἐγκρέμισε. Τὰ φήλου

Ἐκεῖνα τότες τὲς φωλιῆς ἀφίνοντας πετάξαν,
Μὰ ὁ ἀδρὸς ὁ κάμπος ἔλαμψε μὲ τὸ γυννὶ σκισμένους,
Τὶ μόλις δειτρολίβανο τῶν μελισσιῶν χαρίζει,

Καὶ φωροδάφνες χαμαειδὲς στὰ πλάγια ἢ στρυνάρογης
Ἡ ρησικιὰ, κ' ὁ γροισερὸς ὁ τοῦφος, κ' ἡ λευκάργα,
Ποῦ οἱ χεῖλνδρες οἱ μελανοὶ τὴν κατατρῶν, κανκιδῶνται
Πῶς ἄλλος κάμπος ὁμοῖα τοὺς γλυκεῖα θροφῆ δὲ δίνει

Κ' ἀπόζαβους δὲν προβοδᾷ κρουνηῶνες γὰ τὰ φεῖδια.
Κ' ἡ γῆς ποῦ ἀχνὸς πετούμενος καὶ σῆνεφο ἀναδίνει

Ψιλό, καὶ πίνει τὸ νερὸ καὶ σὰ θελήσει πάλι
Τὸ ξαναβγάξει, μόνη τῆς, ποῦ πάντα μὲ δικὸ τῆς

Ντύνεται καταπράσινο γρασιδί καὶ δὲ βλάπτει
Μὲ ῥόβιασμα τὸ σίδερο καὶ μὲ σκουριὰ χαλάστρα,

Αὐτὴ μὰ μέρα τὸ φτελιᾶ θὲ νὰ σοῦ περιπλέξει
Μὲ κλήματα χαρούμενα· λαδιάρικη εἶνε ἐκεῖνη

Καὶ πῶς αὐτὴ εἶνε βολικὰ γιὰ πρόβατα θὰ νοιώσεις
Ἐργόνοντας, κ' ὑπόμνη σ' ἀγγυοτρῶτὶ τ' ἀλέτρι.

Τέτοια ἐντυπίζει χῶματα κ' ἡ πάμπλουτη Καπὴη
Κ' οἱ τόποι ποῦ τὰ διάσελλα τοῦ Βεζουβίου γγίζουν,

Κι' ὁ ποταμὸς ποῦν' ἀδικος στὲς ἐρημῆς Ἀχέρρες.
Τώρα θὰ πῶ πῶς κάθε γῆς μπορεῖς ν' ἀναγνωρίζεις:

"Ἄν εἶνε ἀνάλαφρη ζητᾷς ἢ ἂν εἶνε πάρα πλέρια ; —
Γιὰτὶ προκόβουν τὰ σπαρτὰ στὴ μὰ στὴν ἄλλη ὁ

[Βάκχος,

Στὴν πλέρια κάλλιο ἢ Ἀθήμητρα στὴν ἀλαφρὰ ὁ

[Αναῖος —

Τὸ πρῶτο μὲ τὰ μάτια σου τὸ μέρος θὰ διαλέξεις,
Καὶ θὰ προστάξεις νὰ σκαφτεῖ στὴν κορασιδα λάκκος,

Καὶ πάλι ὄλα τὰ χῶματα θὰ ξαναορίζεις μέσα
Καὶ μὲ τὰ πόδια στὴν κορφή θὲ νὰ τα ἰσοβολήσεις·

Ἄνισως κείφουν, ἀλαφρὸν τὸ μῦρωμα θὲ γᾶνε,
Γιὰ πρόβατα πλιὸ ταιριαστὸ καὶ θρεφτικὰ σταφύλια·

Μὰ ἀνισως καὶ στὸν τόπο τους νὰ ξαναπαῖν δὲ θέλουν,
Καὶ σὰν οἱ μούρσοι γιομιστοῦν περσέψει ἢ γῆς, χω-

[ράφι

Βαρὺ θὰ γένει· λιπαρῆς ἀπανωσιῆς καὶ σβώλους
Κακόβγαλτους περίμενε, καὶ σκίσε μὲ δαμάλια

"Ἄξια τὴ γῆς. Μὰ τὰρμυρὸ τὸ χῶμα ποῦ τὸ κράζουν
Πηκτό, ποῦνε ἀνυχώτατο γιὰ τοὺς καρπούς — (ἐκεῖνο

Μ' ὄρωμα δὲ μερόνεται, μὴδὲ τὸ σῶι τοῦ Βάκχου
Φυλαί, μὴδὲ τοῦ ὀπωρικῶ τῶνομα) — τέτοιο δεῖγμα

Θὰ δώκει· Ἀπὸ τὸ στέγασμα τὸ καπνιστὸ καλάθια
Ἰνυκνὸπλεχτα καὶ σταφυλιῶν κατέβασε στραγγιστρες,

Κι' αὐτοῦ τὸ χῶμα τὸ κακὸ πλάχησε ὡς τὸ χεῖλο
Καὶ βρουσιὰ γλυκόνερα μαζῆ. Θὲ νὰ ξεφύγει

Τὸ νερωμα ὄλο θετικὰ, καὶ θὰ διαβοῦν μεγάλες
Σταλαγματιῆς ἀνάμεσα στὲς βέργες τὲς πλεγμένες,

τε καὶ τίποτις καινούριο νὰποχτήσουμε γιὰ τὴν Ἰ
δέα. Προσπάθησα στὴ δῆλωσή μου νὰποχτήσω κ
ἄλλο κάτι, ὄχι βέβαια πιὸ πραχτικὸ — πραχτικώ
τερο ἀπὸ τὴν Ἰδέα δὲν ὑπάρχει — μὰ κάπως ἀναγ
καῖο, τὸν παρὰ. Τοὺς παρακινούσκα νὰ δώσουν ὁ
καθένας, ὡς κ' οἱ φτωχοὶ, γιὰτὶ ὡς τὰ τώρα μόνο
οἱ πλούσιοι στὴν Ἑλλάδα συνήθισαν νὰ δίνουνε, ὡ
στε ὁ Ῥωμιός, ποῦ εἶνε καὶ περήφανος, τὸ παρα
δέχτηκε, ἄμα γιὰ τὸν παρὰ ὁ λόγος, νὰ μὴν ἀνα
κατέβεται, ἀφτὸς ποῦ ἀνακατέβεται σὲ ὄλα. Ἐγὼ
πάλι θάρρῶ πῶς κάλλια νὰ δίνουνε πολλοὶ ἀπὸ λί
γα, παρὰ νὰ δίνουνε λίγοι ἀπὸ πολλὰ. Μὰ μὴ βλέ
πετε. Ὅποιος θέλει καὶ πολλὰ νὰ μᾶς δώσῃ, νὰ
μὴν ντρέπεται. Πρόθυμοι ἐμεῖς, εἶνε ἀδικο μάλιστα
νὰ μὴ μᾶς δίνουνε, ἀφοῦ ξοδεύονται τόσκα καὶ τόσα
γιὰ τὴν καθαρεύουσα. Σωστὸ νὰ ξοδεύονται καὶ
γιὰ τὸ σκοπὸ τὸ δικὸ μας, ποῦ εἶνε σωτήριος. Ἄν
εἴμουνε στὴ θέση κανενὸς πλούσιου, θὰ δοκίμαζα,
μὰ φορὰ, νὰ δοῦμε τί θάπογίνῃ. Μὴ σᾶς μέλη ὁ
μωσ· θὰ βρεθῇ ὁ πλούσιος, ὅπως βρεθῆκανε σήμερα
χίλια πράματα ποῦ δὲν τὰ εἶχαμε στὴν ἀρχή. Μὲ
τὰ μικρὰ ποῦ θὰ δίνουνε συνάμα καὶ οἱ μικροί, θὰ
καταντήσουμε γλήγορα ἑκατομμυριοῦχοι.

(ἀκολουθεῖ)

Μὰ ἡ γέψη θᾶνε φανερὸ γνώρισμα καὶ τὸ στόμα
Τᾶχαρο τῶν δοκιμαστῶν πικράδα θὰ ζαβῶσει.

Κι' ὁμοῖως ποιὰ γῆς εἶνε παχειὰ γνωρίζουμε σὲ τοῦτον
Τὸν τρόπο: δὲ σκορπᾷ ποτὲ στὰ χεῖρια παίζοντάς τιν,

Ἄλλὰ κολλᾷ στὰ δάχτυλα, κρατῶντας τιν, σὰν πίσσα.
Θρέφει χορτάρια πλιὸ τρανὰ ἢ ὄρη, καὶ μάλιστα εἶνε

Περσότερο ἀπὸ τὸ σωστὸ καλόριχτη· ἄχ ἐκεῖνη
Γιὰ μὲ ἄς μὴν εἶνε καρπερὴ πάρα πολὺ καὶ πάρα

Ἀνναμωμένη ἄς μὴ δειχτεῖ στὰ πρῶτα τῆς τᾶστάκια.
Ποῦ εἶνε βαρεῖα καὶ ποιὰ ἀλαφρὰ, τὸ ἴδιο τῆς τὸ

[βάρος

Ἀμίλητα τὴ μολαγᾶ· κ' ἀμέσως μὲ τὸ μάτι

Ἡ μαύρη ξεχωρίζεται καὶ κάθε μᾶς τὸ χρῶμα.

Μὰ δύσκολο εἶνε νὰ βρεθοῦν οἱ δολερῆς κρυάδες,

Ὡς τόσο μόνο οἱ σμιλακιῆς οἱ βλαβερῆς κ' οἱ πεῦκοι,

Ἡ οἱ κίσορες οἱ μελανοὶ τὰ χράρια τοὺς σοῦ δείχνουν.

(ἀκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Ἀριθμὸς 2ος.

Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο « Ἡ Ἐλπίς », « Αἰθου-
σα Ἀσκληπιῶς », κλινικὴ τοῦ καθηγη-
τῆ κ. Γεράσιμου Φωκᾶ.

Νικόλαος Καστριώτης, ἀπὸ τὴν Κρήτη (23 χρό-
νια κάθεται στὴν Ἀθήνα), 40 χρονῶ, μαραγκός· ἔ-
χει σπασμένο τὸ δεξιὸ καλάμι του (ἀπλὸ σπᾶσιμο
τῆς δεξιᾶς κνήμης).

« Εἶναι 16 ἡμέρες τώρα ποῦ ἔσπασα τὸ ποδάρι
μου· ἔφυγα ἀπὸ τὸ ἕνα πεζοδρόμιο νὰ πάω στὸ ἄλ-
λο· ὅταν ἐπάτησα στὸ ἄλλο, ἐγλίστησα ἀμέσως κ'
ἐκεῖ εἶναι ποῦ ἔπεσα χάμου· ἔμεινα ξερὸς στὸν τόπο·
μὲ σήκωσαν ξένοι ἀνθρώποι, μ' ἔβαλαν στὴν καρὸ-
τσα καὶ μὲ πῆγαν σπῖτι μου· δὲ μπορούσα νὰ ση-
κωθῶ, βλέπεις· ἔμεινα στὴν κάμκρά μου μόνος μου
ἐκεῖ· ἔχω καὶ μιά γριά μητέρα· δὲν εἶχα καὶ νὰ
συντηρηθῶ, ἐννοεῖς· δὲν εἶχα καὶ λεπτὰ, βλέπεις·
διότι καθήμεθα ὄλον τὸ χειμῶνα, βλέπεις· πάντοτε
ἀνοίγουν οἱ δουλειῆς μας Μάρτιο, Ἀπρίλιο.....καὶ
δὲν εἶχα νὰ συντηρηθῶ, βλέπεις· μάλιστα..... ὀρι-
σμένως.... νὰ ἐξηγηστῶ· δὲν εἶναι.... ἐδῶ εἶναι πασι-
γνωστα πράματα, βλέπεις... »

Ἐγὼ.... ἐργάζομαι· ἔχω ἕναν ἀφεντικὸ στὸ Με-
ταξουργεῖο... τὸ Ντουρούτη, Γεώργιος Ντουρούτης
λέγεται· ἐπειδὴ δὲ μπορούσα νὰ πάω μόνος μου στὸν
ἀφεντικὸ, νὰ πάρω καμμιὰ σύσταση, ἔστειλα ἄλλο
φίλο μου· τοῦ ἔδωσε αὐτὸς ὁ κύριος Ντουρούτης ἕνα
γραμματάκι στὸν κύριο Δήμαρχο κ' ὁ κύριος Δήμαρ-
χος μ' ἔστειλ' ἐδῶ· γιὰτὶ στὸ σπῖτι μου, βλέπεις, δὲ
μπορούσα νὰ συντηρηθῶ· εἶχα πόνους... ἄμα σπᾶση
κανέναν τὸ πόδι του, βλέπεις... τί ἄλλο... πόνους
καὶ δυστυχία· ἄμα δὲν ἔχει κανέναν λεπτὰ, βλέ-
πεις... τί ἄλλο περιμένεις· ἐδῶ ἔχω ἡμέρες πέντε·
ἀπὸ τὸ σάββατο τὸ μεσημέρι... ἔως σήμερα, πέντε
ἡμέρες· χμ ! καλὰ περνᾶω, δὲ σοῦ λέω... ἀλλὰ τὸ
ποδάρι μου, σὲ παρακαλῶ, γιὰτὶ δὲν τὸ φτειάγουν·
δὲν μπορεῖ νὰ πιάσῃ κανεὶς τὴ δουλειὰ του, ξέρεις·
νὰ σηκωθῇ σύντομα κανεὶς· νὰ κυτᾶξῃ τὴ δουλειὰ
του, βέβαια, κανεὶς· ἐδῶ νὰ κάθεται κανεὶς ; τί νὰ
κάθεται κανεὶς. »

Ὁ ἄρρωστος αὐτὸς ἔφυγε καλύτερεμένος μὲ τὸ
πόδι του σ' ἐπίδεσμο γύψινο (μόνιμο γύψινο ἐπίδε-
σμο), στίς 24 Φλεβαριοῦ 1908.